

САЖЕТАК 206. САСТАНАК

Проф. др Радмила Гудовић

ЖИВОТ И ДЕЛО ДР ЈОВАНА АНДРЕЈЕВИЋА ЈОЛЕСА (1833–1864)

Јован Андрејевић је рођен 6. октобра 1833. године у Новом Саду. Отац Јована Андрејевића, Григорије, био је свештаник, а мајка Персида домаћица. Основну школу и првих шест разреда гимназије завршио је у Новом Саду. Седми и осми разред гимназије завршио је 1853. године у Темишвару. Исте године уписује медицину у Пешти. Две године касније прелази на прашки Медицински факултет, али у Прагу остаје свега годину дана. Медицински факултет у Бечу уписује у зимском семестру 1856. године. Студије медицине завршио је у Бечу 1860. године. Следеће, 1861. године, 25. априла, на седници Царске академије наука у Бечу – одсек за математичко природне науке износи свој рад *О финој грађи јетре*. Андрејевићев рад је штампан исте године у часопису Царске академије наука у Бечу, једном од најеминентнијих медицинских часописа Европе тог времена, (Andrejević J. Ueber den feineren Bau der Leber. In: Sitzungberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe. Vol 43, 1861:379-82). За проучавање fine грађе јетре одлучио се, како је сам навео у почетку свог рада, због бројних неусаглашених налаза, у вези са односом најситнијих жучних путева и јетриних ћелија, који су се појавили у литератури. За своје истраживање користио је јетре питомог зеца – кунића, јежа и морског прасета. Крвне судове јетре убризгавао је мешавином лепка, кармина и амонијака, а жучне канале мешавином лепка и раствора берлинског плавог. После уобичајеног хистолошког поступка проучавао је на танким пресецима, крвне судове и жучне канале. На основу свог истраживања закључио је да не постоје ћелије јетре које нису у вези са крвним капиларима, али и да најситнији жучни судови, односно жучни капилари нису у вези са крвним капиларима. Другим речима, закључио је да су крвни судови и жучни канали два потпуно одвојена система.

Његова истраживања fine грађе јетре наишла су у то време, на велики одјек у тадашњој стручној јавности, о чему сведоче и писма професора Брикеа (Brücke) Андрејевићу, као и навођење његових резултата у бројним медицинским књигама и стручним медицинским часописима. Без обзира да одјек резултата његовог научноистраживачког рада у светској стручној јавности, овај млади истраживач је у свом народу, барем када је медицина у питању, био осуђен на вечно ћутање и заборав.

Јован Андрејевић Јолес је учествовао у оснивању Српског народног позоришта 1861. године, био је и један од најактивнијих сарадника Матице српске, писао је позоришне критике, важио за зачетника естетског романтизма у Срба. Са Лазом Костићем донео је прве преводе Шекспирових дела на српски језик.

Јован Андрејевић је преминуо од туберкулозе 21. јула 1864. године. Сахрањен је на Алмашком гробљу у Новом Саду.